Jaarverslag 2014

Stichting KoZon

Koken met de zon als warmtebron

De Stichting KoZon in 2014

Het doel van de Stichting KoZon is altijd geweest projecten op te zetten die leiden tot besparing van brandhout in (semi-)droge gebieden in West Afrika voor de bescherming van het milieu en de verbetering van de leefsituatie van vrouwen en kwetsbare groepen. En dankzij de trouwe steun van zoveel donateurs, bedrijven, instellingen en vrijwilligers is het gelukt om in 17 jaar tienduizenden vrouwen in Mali, Burkina Faso, Niger, Senegal en Tsjaad te trainen in het geïntegreerd zonnekoken (Cuisine Solaire Intégrée, CSI). Daarmee hebben zij heel veel hout bespaard en hebben ze meer tijd gekregen voor hun gezin of voor het verwerven van inkomsten.

Senegal, Ndondol

In 2014 hebben wij nog grotere nadruk gelegd op het verzelfstandigen van onze projecten. Daarvoor is een meer bedrijfsmatige aanpak nodig. Dat betekent tevens dat we de kookmiddelen niet meer gratis beschikbaar stellen, maar dat de vrouwen er een reële prijs voor betalen. Door de besparing die het gebruik van geïntegreerd zonnekoken oplevert, blijken de vrouwen daar – vaak op afbetaling – goed toe in staat te zijn. Daarbij maken we wel een uitzondering voor extreem arme groepen vrouwen, zoals gehandicapten. Die betalen slechts een symbolische bijdrage of een bijdrage naar draagkracht.

De toekomst

Al vanaf 2005, toen Solar Cooking Nederland (SCN) werd opgericht, hebben we altijd constructief met elkaar samengewerkt. SCN werkt vooral in het Engelstalige Oost-Afrika (Ethiopië en Uganda). SCN heeft, eerder dan KoZon, de slag gemaakt naar het sneller verzelfstandigen van de projecten in de doellanden. Met succes. Van hun kennis en ervaring op dat gebied hebben wij veel geleerd. Ook werken we intensief samen op het gebied van kwaliteitsontwikkeling van de kookmiddelen.

Op weg naar één grote stichting

In het afgelopen jaar hebben we besloten dat het een goede zaak zou zijn onze twee stichtingen, die precies dezelfde doelstellingen hebben, samen te voegen en er één stichting van te maken. Dat heeft veel (praktische) voordelen. Door die samenvoeging kan alle aanwezige expertise op het gebied van zonnekoken en projectbegeleiding, niet alleen worden gedeeld, maar is die ook inzetbaar en uitwisselbaar tussen de projecten in Oost- en West-Afrika. Dat is erg belangrijk, ook al omdat het steeds moeilijker wordt vrijwilligers te vinden die een deel van hun vrije tijd willen en kunnen inzetten voor maatschappelijke doelen. Dat geldt ook voor de

bestuursfuncties en de ondersteunende activiteiten, zoals PR, promotie en fondsenwerving. Ook nemen door de gezamenlijke PR en fondsenwerving, de kosten voor drukwerk e.d. af. Dat heeft dan weer een gunstig effect op onze – toch al geringe – overheadkosten. Een ander, maar ook heel belangrijk voordeel is, dat we straks als één sterke organisatie naar buiten kunnen treden, zowel nationaal als internationaal.

Stichting Solar Cooking Nederland – KoZon (SCN –KoZon)
Het is de bedoeling dat de nieuwe stichting met ingang van 1 januari 2016 een feit is. In het afgelopen jaar hebben we gezamenlijk de 'Visie en Doelstellingen' van de nieuwe stichting opgesteld. Daarnaast hebben we een stappen- en communicatieplan gemaakt. Ook de statuten zijn in concept gereed. Het jaar 2015 zal worden gebruikt om alle juridische en financiële aspecten uit te werken. Ook het communicatieplan zal worden uitgevoerd, zoals een nieuwe website, folder materiaal, nieuwsbrieven e.d.

Mali, Tiby

ANBI-status
We blijven voldoen aan de eisen die de Belastingdienst stelt aan een Algemeen Nut Beogende Instelling (ANBI): onze doelstellingen blijven dezelfde; onze werkwijze verandert niet; vrijwel al onze donaties worden besteed aan onze doelstellingen; en de bestuursleden en medewerkers ontvangen geen vergoeding voor hun werkzaamheden.

Tot slot
Wij gaan samen met SCN met groot enthousiasme verder om het geïntegreerd zonnekoken verder te verspreiden in zowel Oost- als West-Afrika. We zijn blij dat beide stichtingen altijd hebben kunnen rekenen op de steun van heel veel trouwe donateurs en sponsors. We hopen van harte dat we ook in de toekomst op uw steun mogen blijven rekenen.
Bij voorbaat heel erg bedankt!

Wageningen, april 2015
Lucretia Gijssen-Boerebach,
voorzitter Stichting KoZon

Oproep vrijwilligers
Omdat er regelmatig nieuwe aanvragen voor projecten bij de beide stichtingen binnenkomen zijn er vacatures voor o.a. de functie van projectcoördinator. Een actueel overzicht van de vacatures staat op onze website:
http://kozon.org/nl/wat-kunt-u-doen/vrijwilliger-worden
Informatie en taakomschrijvingen zijn verkrijgbaar bij de voorzitter:
luc.gijssen@planet.nl
tel. 0318 – 64 58 19

Projecten

Burkina Faso

CSI-projecten Ouagadougou (Projectcoördinator: Carja Butijn)

In Ouagadougou is KoZon al jaren actief, in samenwerking met twee organisaties: Association Duddal Leydi Men (DLM) en Association Ecologiste pour le Développement Social (AEDS). De laatste projecten van beide organisaties zijn afgerond en tijdens haar vakantie in Burkina Faso heeft onze projectcoördinator, Carja Butijn, beide projecten bezocht.

CSI-project Ouagadougou DLM

DLM heeft de trainingen in zonnekoken gegeven in combinatie met de alfabetiseringscursussen. Mme Ba, de projectleidster, heeft deze cursussen met succes uitgebreid naar dorpen ten noorden van de hoofdstad. In totaal zijn in dit project 660 vrouwen getraind. Aanvankelijk waren we niet helemaal tevreden over de rapportage, maar tijdens het bezoek in augustus bleek gelukkig dat het project conform de afspraak is afgewerkt. De evaluatie was over het algemeen ook positief.

CSI-project Ouagadougou AEDS

Monsieurb Bazié van AEDS, heeft zijn promotieactiviteiten duidelijk ook gericht op andere doelgroepen naast de vrouwen. Zo heeft hij bijvoorbeeld demonstraties gegeven op scholen en voor ambtenaren van het ministerie dat verantwoordelijk is voor milieu en herbebossing. In dit project was ook financiële ruimte voor het verder uitbouwen van een klein centrum voor de productie, verkoop en promotie van de CooKits. Hiermee kan ook het zonnekoken beter worden verankerd in de samenleving binnen de hoofdstad en in de toekomst mogelijk verder in de regio. Dat productiecentrum is, door problemen met de lokale overheid, uiteindelijk met vertraging gerealiseerd.

Het centrum voor de productie, promotie en verkoop van de CooKits.

De toekomst
Beide stichtingen hebben ervaring in de productie van de kookmiddelen en zij hebben al veel

demonstraties en trainingen verzorgd. Maar zij hebben de stap naar bedrijfsmatig werken nog niet gezet. Tijdens haar bezoek heeft Carja Butijn hen duidelijk gemaakt dat een eventueel vervolgproject uiteindelijk moet leiden tot zelfstandig functioneren, zonder steun van KoZon. Om die stap te kunnen zetten hebben zij training en begeleiding nodig. Samen met hen bekijken wij de mogelijkheden om dat te realiseren.

Nieuw initiatief in Tanghin (Projectcoördinator: Carja Butijn)

Monsieur Jean-Marie Koalga, voorzitter van de Association le 'Bon Samaritain' pour la Protection de l'Environnement et le Developpement Social (ABSPEDS) in Burkina Faso, vond op internet informatie over zonnekoken en de vervaardiging van CooKits. Op basis daarvan besloot men in 2011 om in Tanghin zelf CooKits te gaan maken. Zij maakten duidelijke handleidingen voor het gebruik en op basis daarvan trainden zij jongeren die een beroepsopleiding volgden en groepen vrouwen in het gebruik van de CooKit. De CooKit wordt gebruikt om te koken en om fruit te drogen. Bij een recent bezoek aan Tanghin constateerde onze projectcoördinator dat men het project met groot enthousiasme heeft doorgezet, maar dat de kwaliteit van de CooKits erg te wensen overlaat. Het project zou sterk verbeterd kunnen worden door een goede training in het vervaardigen van CooKits en hooimanden.

Jean-Marie Koalga toont de CooKits die de vrouwen hebben gemaakt aan Carja Butijn, de projectcoördinator van KoZon.

In het overleg met Jean-Marie Koalga is een voorstel geschreven voor een klein project waarin een groep vrouwen zal worden getraind in het professioneel vervaardigen van CooKits en hooimanden. Die training kan worden gegeven door de projectleider van het project van AEDS, Monsieur Bazié. Daarnaast wil KoZon hen helpen bij het opzetten van een onderhoudswerkplaats van waaruit de verkoop en de trainingen geregeld kunnen worden voor de wijde regio. Ook voorziet het plan in een 'fonds de roulement' voor de vervaardiging van 50 CooKits en 25 hooimanden. Met een goede begeleiding kan het project eind 2016 zelfstandig verder gaan zonder financiële hulp. Het totale project zou ongeveer 2.500 Euro gaan kosten. Wij vinden het initiatief en hun inzet zo belangrijk dat wij gaan proberen geld voor dit project te verkrijgen.

Mali

CSI-project Tiby-B (Projectcoördinator: Frits Penning de Vries)

Ruim 850 vrouwen in de omgeving van Tiby (regio Ségou in Mali) hebben de afgelopen twee jaar kennis kunnen maken met het geïntegreerd zonnekoken. De veldactiviteiten van het project zijn gestopt in juli 2014, zoals gepland. Daarna heeft onze partner AFIMA gewerkt aan de financiële verantwoording en aan een eindverslag. Daarvoor zijn de resultaten van het project op een rijtje gezet door met enkele betrokkenen alle dorpen af te gaan.

Resultaten
Het project (fasen A en B, 2012-2014) heeft goede resultaten opgeleverd. Vrijwel alle vrouwen die zijn getraind in de afgelopen jaren gebruiken dagelijks de hooimand en het verbeterde fornuisje, en minstens wekelijks de CooKit (dagelijks in de droge tijd). Dit betreft ruim 850 vrouwen in 15 dorpen in de regio Tiby. De animatrices hebben opnieuw bepaald hoeveel hout feitelijk bespaard wordt met zonnekoken door houtconsumptie te wegen in de 'met' en 'zonder' situatie. Omdat de vrouwen per huishouden per dag gemiddeld 13,5 kg hout besparen, vermindert de jaarlijkse houtconsumptie in de regio met ruim 4.000 ton! Opvallend is dat veel 'oude' CooKits het nog steeds goed doen.
Naast de houtbesparing en lagere kosten, zijn de vrouwen vooral tevreden over de tijdsbesparing, omdat zij niet de hele tijd bij het kookproces hoeven te blijven. De CooKits worden inmiddels gebruikt voor heel veel verschillende gerechten. Deze voordelen zijn ook buiten de regio bekend geworden zodat er in de wijde omgeving veel vraag is naar kooksets. Wel vinden de vrouwen het een nadeel dat in de CooKit geen grote pannen kunnen worden gebruikt. Zeker voor de soms grote families (10-20 personen). KoZon hoopt met de introductie van de solar box cooker voor deze families een goed alternatief te bieden.

De vrouwen gebruiken de hooimand dagelijks en de CooKit als de zon schijnt.

Coöperaties
PVM (Projet Villages Millenaire) is een goede partner geweest om de regio te openen (het project wordt nu beëindigd). De taak om verdere ontwikkeling te stimuleren is nu door ORS (Opération Riz Ségou)

overgenomen. ORS is enthousiast over het zonnekoken. AFIMA, onze Malinese partner in dit project, en PVM hebben in ca. 8 dorpen coöperaties opgezet van getrainde vrouwen, die als taak hebben het zonnekoken te promoten. De meeste getrainde vrouwen zijn er lid van. Het was de bedoeling dat de leiding van de gevormde coöperaties een eerste managementtraining zouden krijgen en AFIMA zou met PVM het voortouw nemen bij het opstellen van een business plan. De bedoeling was namelijk dat de coöperaties zelfstandig en op een bedrijfsmatige manier zouden kunnen werken zonder financiële steun. Beide zaken zijn niet gerealiseerd. Ook zou in deze fase een lokale basis worden gelegd om toekomstige financiering te verkrijgen door de verkoop van Carbon Credits. Dat bleek echter te hoog gegrepen. Voor de Malinese TV heeft AFIMA een film laten maken die laat zien hoe zij in het projectgebied het zonnekoken hebben gepromoot en de flinke successen die er mee behaald zijn.

Vervolg project Tiby-C

Het is vanaf het begin de bedoeling geweest dat in de volgende en laatste fase de coöperaties zelfstandig het zonnekoken over de regio zouden verspreiden. Daarvoor ontbreken nu zowel de noodzakelijke deskundigheid als de financiering. AFIMA ziet meer in het opstarten van een nieuw project in een andere regio. We onderzoeken nu of een koppeling met Togo-Tilé, het CSI-bedrijfje dat ook in de omgeving van Ségou werkzaam is, wellicht nieuwe mogelijkheden biedt. Seydou Coulibaly, de directeur van Togo-Tilé, heeft daarvoor al de eerste contacten gelegd.

Gehandicapte vrouwen in Bamako (Projectcoördinator: Wilma Goppel)

Alle gehandicapte mannen en vrouwen kregen na de training een CooKit en hooimand.

KoZon heeft al vele malen CSI-projecten voor gehandicapten gefinancierd. Wanneer gehandicapten voor hun eigen eten kunnen zorgen, betekent dat een enorme vooruitgang, zeker nu de prijzen voor hout en houtskool enorm zijn gestegen. In die projecten werken we al jaren samen met AMAFH, een organisatie van gehandicapte vrouwen. Ook in 2014 kregen we weer een verzoek. AMAFH zou graag in verschillende wijken van Bamako trainingen geven aan gehandicapten. Zij heeft in april een voorstel ingediend voor trainingen aan 60 gehandicapte vrouwen én mannen.

KoZon heeft uitstekende ervaringen met AMAFH daarom hebben wij het project goedgekeurd. De trainingen zijn in juni 2014 gegeven. Elke groep bestond uit 30 personen en zij kregen de eerste dag uitleg en demonstraties en de tweede dag moesten zij zelf aan het werk met gerechten

als rijst, yassa saus, eieren, vis en kip. De deelnemers hadden geen ervaring met geïntegreerd zonnekoken en zij waren dan ook erg verrast over de resultaten en de mogelijkheden van de combinatie van fornuisje, CooKit en hooimand.
Zoals eerder is opgemerkt, willen we de kookmiddelen eigenlijk niet meer gratis beschikbaar stellen, maar voor deze groep allerarmsten willen we een uitzondering blijven maken. Om hun gevoel van eigenwaarde te versterken betaalden de mannen en vrouwen in dit project wel een kleine bijdrage van 500 FCFA.
(1 Euro = 656 FCFA)

Bella vrouwen (Projectcoördinator: Wilma Goppel)

Eind 2013 hebben weer 75 Bella vrouwen (ex slaven van de Toearegs) de nieuwe manier van koken geleerd en de vijf Bella animatrices hebben weer veel ervaring opgedaan met het lesgeven, niet alleen aan hun eigen etnische groepering maar ook aan Dogon- en Peulvrouwen. Dat heeft hun zelfvertrouwen behoorlijk vergroot. In de nabespreking gaven ze duidelijk te kennen dat ze verder willen, dat ze een cursus willen volgen in het zelf maken van CooKits en hooimanden en dat ze ook een alfabetiseringscursus willen volgen om zelf een eenvoudige administratie te kunnen bijhouden. Met de verkoop en de trainingen kunnen zij dan een bescheiden inkomen gaan verdienen.

Hout is schaars en duur. Voor de arme Bella vrouwen is geïntegreerd zonnekoken een uitkomst.

De Zonta Club Arnhem Area, die samen met Wilde Ganzen de laatste training heeft gefinancierd, was bereid geld beschikbaar te stellen om de animatrices een training te geven in het maken van CooKits en hooimanden. Na overleg is in 2014 besloten dat de vrouwen naar Ségou zouden gaan om daar in het project Togo-Tilé door Seydou Coulibaly te worden getraind. Het plan is goedgekeurd door de Zonta Club en de vrouwen zullen in 2015 ná de oogst naar Ségou gaan.

Inmiddels hebben de Peulen en Dogon vrouwen gevraagd of de animatrices hun vervolgens weer willen leren de kookmiddelen te maken. Ook de ‘Vrienden van de Sahel’ hebben gevraagd of de vijf vrouwen na hun training bij Togo-Tilé, ook een training willen geven aan vijf Peulvrouwen uit de omgeving van Douentza (richting Gao). Zo wordt de kennis en de ervaring verder uitgerold over het land.

CSI-project in Timboektoe (Projectcoördinator: Frits Penning de Vries)

In 2014 was het in Noord Mali weer enigszins rustig voor de lokale bevolking. Daarom zijn de medewerksters van ADRIM (Association pour le Développement Régional Intégré au Mali) in de regio rondom Timboektoe opnieuw naar een aantal plaatsen gereisd om geïntegreerd zonnekoken te promoten. Daarbij is ook de lokale radio ingezet. De CooKit is in de dorpen gedemonstreerd en kreeg wel veel belangstelling, maar toch kochten maar weinig vrouwen er een: duur, kwetsbaar en niet altijd te gebruiken. De hooimand daarentegen werd direct op prijs gesteld en veel vrouwen kopen die dan ook voor eigen gebruik. Dit project heeft inmiddels 2200 vrouwen in het Noorden bereikt met demonstraties en zijn er de laatste maanden ook 60 hooimanden verkocht.

De vrouwen in de regio Timboektoe wachten op de CSI-demonstratie van ADRIM en KoZon.

Het doel van dit project was niet alleen vrouwen te laten kennismaken met het zonnekoken, maar ook om een wijze van verspreiding te ontwikkelen die duurzaam zou kunnen zijn. ADRIM probeert dit door enerzijds de vrouwen de werkelijke prijs van een hooimand te laten betalen, ca. 25 Euro, maar anderzijds daarvoor individuele betalingsregelingen te maken. Ons project financierde een fonds waarmee ADRIM een voorraad hooimanden en CooKits kon kopen. De inkomsten van verkoop worden dan gestopt in dat fonds of in de aanschaf van nieuwe voorraad. Vóór de regentijd is de promotie en verkoop begonnen, van juli tot oktober lag dat stil, en daarna is het weer opgepakt.

Opvallend is de grote belangstelling van politieke en sociale vertegenwoordigers. Zij zijn erg enthousiast en willen graag CooKits in de regio omdat het hout vrijwel op is. Zij hebben ADRIM gevraagd hun dank en waardering aan KoZon over te brengen.

Promotie van ADRIM in Bamako gaat door

In een vorig project KoZon-ADRIM lag het accent op Bamako. Hoewel onze steun daar allang is gestopt, zet Mme Maimouna Sidibé van ADRIM, de promotie van zonnekoken en de verkoop van CooKits en hooimanden voort. Zij maakt ook handleidingen in de eigen taal en zorgt ervoor dat de radio regelmatig aandacht besteedt aan zonnekoken. Via zogenaamde ‘tontines’ zijn in 2014 in Bamako al ruim

100 hooimanden verkocht. (Bij en tontine betalen alle vrouwen van een groep elke week een bepaald bedrag. Van dat geld krijgt één van hen een hooimand. De vrouwen blijven allemaal betalen tot alle vrouwen over een hooimand beschikken.) Verder probeert ADRIM om met lokale materialen (incl. alu-verpakkingsmateriaal) eigen CooKits en paniers (hooimanden) te maken.

Togo-Tilé, omgeving Ségou (projectcoördinator: Piet Sluimer)

Het initiatief van een Malinese leraar wis- en natuurkunde, Seydou Coulibaly, om te starten met de productie en verkoop van CooKits, is met steun van KoZon in 2014 uitgegroeid tot een klein bedrijfje met de naam Togo-Tilé. Seydou is met het project gestart vanuit zijn zorg voor het milieu en zijn behoefte om het leven van de - veelal arme – Afrikaanse vrouwen te verbeteren. Hij heeft goedkope hout besparende oventjes ontwikkeld, is met een project begonnen met groentetuintjes, waar 100 vrouwen hun brood nu mee verdienen en hij heeft met een aantal mannen uit de omgeving enkele duizenden bomen geplant. Sinds augustus 2013 is hij naar het voorbeeld van KoZon begonnen met het maken van CooKits, samen met Renée Raijmakers, een Nederlandse vrouw die toen in Mali woonde. Zij hebben geheel op eigen kosten samen met een aantal vrouwen 50 CooKits gemaakt en die via demonstraties verkocht. Om het mogelijk te maken dat alle vrouwen een CooKit konden kopen, zijn zij gestart met een afbetalingssysteem, waarbij de animatrice steeds het geld ophaalt.
Maar toen de vraag groter werd, konden zij het niet meer zelf (voor) financieren. Omdat wij veel vertrouwen hadden in hun opzet, hebben wij samen met hen een projectplan gemaakt. Dat plan voorzag in de bouw en inrichting van een kleine werkplaats met opslagruimte, de aankoop van een brommer voor de animatrice, een fonds de roulement waaruit 50 CooKits en 50 hooimanden gemaakt kunnen worden en de salariskosten voor Seydou en de animatrice voor de periode van twee jaar. Het 'bedrijfje' moet vanaf juli 2016 zelfstandig draaien, zonder financiële steun van KoZon. Dat zal zeker lukken gezien de voortvarende manier van werken van de medewerkers van Togo-Tilé en het feit dat de vrouwen hun kookmiddelen keurig

Seydou heeft tijdens de cursus voor jonge ondernemers de lunch voor de docenten en de cursisten klaargemaakt met de CooKits.

afbetalen. De totale kosten van het tweejarige project: 13.000 Euro. Daarvan is 2.000 Euro betaald uit de opbrengst van Rotary On Wheels 2014 van de Rotary Club Wageningen. Daarmee kon de werkplaats vrijwel geheel worden gebouwd.

De activiteiten ven Seydou zijn ook bij de Malinese autoriteiten opgevallen. Zij zijn erg enthousiast over zijn initiatief. Zij hebben hem daarom in de gelegenheid gesteld een cursus voor jonge ondernemers te volgen bij het arbeidsbureau. Ook is hij voor een periode van vier jaar vrijgesteld van zijn taak als leraar en mag hij in de avonduren aan de universiteit van Ségou milieukunde gaan studeren. Op die manier kan hij overdag zijn tijd volledig besteden aan Togo-Tilé en aan zijn studie.

Senegal

Ndondol (Projectcoördinator: Wilma Goppel)

Ndondol is een dorp in het centrum van een twintigtal kleinere dorpen en gehuchten in een grote droge vlakte, op een afstand van ongeveer 30 km van Thies. In dat gebied ondersteunt de Stichting Plattelandsontwikkeling Senegal (SPS) al geruime tijd landbouwactiviteiten van vrouwengroepen. KoZon is daar op uitnodiging van en in samenwerking met SPS gestart met een CSI-project (Cuisine Solaire Intégrée). Gesteund door de lokale partner, Caritas-Thies, en de resultaten van een kleine enquête maakten we in 2013 een begin met het trainen van een vijftal trainsters (monitrices) in geïntegreerd zonnekoken. Deze training werd uitgevoerd door AFIMA, onze partnerorganisatie in Mali. Vervolgens werden de leden van een aantal vrouwengroepen, na demonstraties en voorlichting, uitgenodigd aan het project deel te nemen.

Tijdens de evaluatie tonen de vrouwen hun kunde op het gebied van koken met de zon aan Frits Penning de Vries.

Het project was oorspronkelijk gepland voor een periode van zes maanden, maar er trad vertraging op in de uitvoering. Dat kwam voor een deel door overstromingen in het gebied tijdens het regenseizoen, waardoor de wegen onbegaanbaar werden. Maar ook door onvoorziene onderbezetting in de staf van Caritas. Bovendien werd het duidelijk dat de kunst van het hooimanden maken onvoldoende was overgedragen, terwijl dit nu juist een van de populairste onderdelen van het

geïntegreerd zonnekoken bleek te zijn. Daarom heeft KoZon de hulp ingeroepen van Fatim Diaw, die na training door KoZon, samen met de monitrices een hooimand heeft ontworpen, gemaakt van materialen die lokaal verkrijgbaar maar ook betaalbaar zijn. De in december 2013 door Fatim Diaw gestarte 'Training van Trainers' in het maken van hooimanden, werd in begin 2014 gevolgd door trainingen net zolang totdat alle 100 vrouwen van de landbouwgroepen geleerd hadden haar eigen hooimand te maken. Om in nauwer contact te staan met de projectleiding en de monitrices heeft KoZon Fatim Diaw per 1 januari 2014 aangesteld als parttime aanspreekpunt voor KoZon in Senegal. Zij heeft in 2014 minstens vijf maal Ndondol bezocht.

Fatim Diaw leert de vrouwen hoe ze de hooimand moeten bekleden.

Tijdens de evaluatie eind mei 2014, uitgevoerd door onze projectcoördinatoren Wilma Goppel en Frits Penning de Vries, met steun van Fatim Diaw, toonden 75 vrouwen hun kunde. De resultaten waren positief. Er was grote interesse en vraag voor het geïntegreerde zonnekoken en de bijbehorende toestellen, vooral naar de hooimanden. Het beoogde aantal van 100 vrouwen was getraind en voorzien van CooKits. Omdat nog niet alle fondsen gebruikt waren, konden er nog 40 à 50 vrouwen worden getraind en van CooKits voorzien, in de tijd tussen de evaluatie en het begin van een mogelijk vervolg project.

Mogelijk vervolgproject CSI in Ndondoll

Caritas heeft ons gevraagd een vervolgproject te mogen starten. Op grond van de bevindingen van de evaluatie van het pilot project, is KoZon bereid daaraan gehoor te geven. Uitgangspunt is wel dat men al bekend is met het gebruik van zuinige houtoventjes die vele jaren eerder al waren geïntroduceerd in deze regio. Een belangrijk onderdeel van het vervolg project is het oprichten van een eigen productie-eenheid, om de duurzaamheid van het geïntegreerde zonnekoken in Senegal te bevorderen. Dit streven naar duurzaamheid houdt ook in dat deze productie eenheid op den duur autonoom gaat functioneren, zonder subsidie van KoZon. Voorwaarden daarbij is, dat de vrouwen vanaf het begin van het project, de reële prijs van de kookmiddelen gaan betalen. Bij de projectleiding in Ndondol is niet alleen behoefte aan training in het maken van CooKits, maar vooral aan training en begeleiding in bedrijfsmatig werken. Wij zijn dan ook bezig met het voorbereidingen van een dergelijke training voor de projecten in Senegal en Burkina Faso.

Tsjaad

Hoewel het geïntegreerd zonnekoken in zes vluchtelingenkampen wordt uitgevoerd door TchadSolaire onder supervisie van onze adviseur, Derk Rijks, is KoZon nog altijd sterk betrokken bij de het werk in deze kampen.
In de twee laatste kampen, Mile en Kounoungou, in de buurt van de stad Guereda, Tsjaad, zijn respectievelijk ongeveer 5000 en 4500 families van vluchtelingen uit Darfoer ondergebracht, met in totaal ongeveer 40.000 personen. Omdat in deze twee kampen nog geen vrouwen waren die de CooKits en hooimanden konden maken heeft KoZon in 2014 ruim 3.800 Euro beschikbaar gesteld om in beide kampen een werkplaats in te richten. TschadSolaire had de beschikking gekregen over twee bestaande, maar onafgemaakte gebouwtjes. Met het geld van KoZon zijn beide gebouwen afgewerkt en ingericht. Ook de training van de vrouwen, door vrouwen uit de andere kampen, is met dit geld betaald.
In Tsjaad is de levensduur van de CooKit ongeveer anderhalf jaar. Omdat in deze kampen geïntegreerd zonnekoken de enige mogelijkheid is om de maaltijden te bereiden, moesten tot voor kort honderden CooKits en hooimanden worden aangevoerd vanuit de andere kampen, met hoge transportkosten. Dankzij de steun van onze donateurs, kunnen de vrouwen nu zelf de kookmiddelen maken. Dat betekent tevens een klein inkomen voor de vouwen die in die werkplaats werken.
Naast deze donatie is de helft van een jaarlijkse lijfrente schenking van in totaal 6.000 Euro aan KoZon, bestemd voor TchadSolaire.

De vrouwen worden geïnstrueerd onder de overkapping van de nieuwe werkplaats in kamp Kounoungou. Achter de deuren is de ruimte waar de CooKits worden gemaakt.

Twee experimenten met de Solar Box Cooker (Boîte Solaire)

Tot nu toe heeft KoZon bij het geïntegreerd zonnekoken steeds gekozen voor de CooKit. Die keuze hangt samen met de prijs: het is de goedkoopste manier van zonnekoken en daarom ook voor arme vrouwen bereikbaar. Maar er is ook behoefte aan een zonnekoker waarin grotere pannen gebruikt kunnen worden. Dat kan met een Solar Box Cooker (Boîte Solaire). Maar de productiekosten liggen wel flink hoger. Toch is het een prima middel en we willen het gebruik dan ook meer gaan promoten in de projecten, naast de CooKit. Daarom zijn we heel blij met het initiatief van Henk Blok die samen met studenten van de Vrije Universiteit en de Universiteit van Amsterdam een nieuwe solar box heeft ontwikkeld. Seydou Coulibaly van Togo-Tilé

in Mali, heeft de box getest in de praktijk en hij heeft er nu tien laten maken die allemaal verkocht zijn. En er is vraag naar meer.

De prijs van een box komt op 35.000 FCFA (1 Euro= 656 FCFA), dus ongeveer 53 Euro. Voor veel gezinnen erg duur. Maar toch gaf een aantal mensen aan dat bedrag in termijnen wel te kunnen en willen betalen. Met het gebruik van CSI bespaart men namelijk de helft aan hout. Afbetalen is dus mogelijk met het uitgespaarde geld.

Dit pilotproject is helemaal gefinancierd door Henk Blok en zijn vrouw, Marian. Nu het een succes lijkt te worden, hebben zij besloten de kosten voor de productie en de verkoop van nog eens tien boxen te betalen. Met de opbrengst van de verkochte boxen moeten uiteindelijk weer nieuwe boxen worden gemaakt, waarmee het project zelfstandig verder kan gaan. KoZon is Henk en Marian Blok erg dankbaar voor hun kennis, enthousiasme en hun financiële bijdrage.

Seydou Coulibaly geeft uitleg over de Boîte Solaire.

Een 'betaalbare', kartonnen Solar Box

Ons bestuurslid, Piet Sluimer, heeft een kartonnen variant ontworpen, die aanzienlijk goedkoper is dan de meeste boxen. Zijn doel was: een zo goedkoop mogelijke box te maken die zelfs wat betreft prijs zou kunnen concurreren met de CooKit. Ongetwijfeld een te ambitieuze opdracht. En dat is dan ook niet gelukt. Hij werd wat duurder, maar de capaciteit is wel veel groter en je kunt er zelfs mee bakken. Piet heeft er in de zomer van 2014 in het Nederlandse klimaat wat proeven mee gedaan. Bij gunstig weer was een omelet van twee eieren in vijf minuten goed gebakken, ontbijtspek in tien minuten en een cake in een uur. Het aan de kook brengen van een halve liter water kost ongeveer 90 minuten, daarna zijn aardappelen of rijst in ongeveer 20 minuten gaar.

Het is de bedoeling dat Piet bij zijn voorgenomen werkbezoek aan het project in Togo-Tilé, samen met Seydou Coulibaly deze boxen gaat maken en in het Afrikaanse klimaat gaat testen.

Piet Sluimer toont zijn solar box aan Fatim Diaw, onze contactpersoon uit Senegal.

Samenwerking

In haar projectlanden zoekt KoZon partners voor de uitvoering van projecten en kennisoverdracht. In Nederland en daarbuiten streeft KoZon naar samenwerking met organisaties die vergelijkbare doelen nastreven en een inhoudelijke of organisatorische versterking vormen.

Samenwerking in de projectlanden in 2014

Burkina Faso

- **DLM** (Association Duddal Leydi Men)
- **AEDS** (Association Ecologiste pour le Développement Social)
- **ABSPEDS** (Association Le Bon Samaritain pour la Protection de l'Environnement et le Developpement Social, Tanghin)

Mali

- **AFIMA** (Association des Femmes Ingénieurs du Mali)
- **PVM** (Projet Village Millenaire)
- **AMAFH** (Association Malienne des Femmes Handicapées)
- **DRE** (Direction Régionale de l'Énergie de Ségou)
- **ADRIM** (Association pour le Développement Régional Intégrée au Mali
- **ORS** (Opération Riz Ségou)
- **Association Togo-Tilé de Ségou**
- **Rondom Baba, Here Bugu, Mopti**

Senegal

- **Caritas Thiès** (Ndondol)

Tsjaad

- **TchadSolaire** www.tchadsolaire.com

Samenwerking in Nederland en België

- Stichting Solar Cooking Nederland (SCN) www.solarcooking.nl
- Stichting Plattelandsontwikkeling Senegal (SPS) www.spsenegal.nl
- Sol Suffit (België) www.solarcooking.be

Meer informatie over deze organisaties is ook te vinden op www.kozon.org

Financieel jaarverslag 2014

In dit verslag gaan we eerst in op inkomsten en uitgaven van de KoZon projecten over 2014 (exploitatie rekening) en vervolgens op de balanssituatie bij afsluiting van dat jaar. Tabel 1 (zie volgende pagina) geeft een overzicht van de gerealiseerde inkomsten en uitgaven van de KoZon projecten in 2013 en 2014.

Inkomsten voor projecten.
De totale inkomsten daalden dit jaar aanzienlijk, met meer dan € 40.000, - , omdat KoZon in 2012 en 2013 zeer grote donaties ontving van twee organisaties en in 2014 veel minder. De grote donatie ontvangen in 2013 voor het vervolg project in Senegal is in 2014 nog slechts in bescheiden mate aangewend, en zal vooral in 2015 besteed worden. De inkomsten van organisaties fluctueren in feite zeer sterk per jaar: € 45.788,28 in 2010, € 7.755,- in 2011, € 78.107,81 in 2012, € 57.450,- in 2013 en € 12.000,- in 2014. De grote donaties worden veelal besteed aan grote meerjarige projecten.

Van particulieren is dit jaar iets minder ontvangen dan vorig jaar. Deze donaties fluctueren minder dan die van organisaties. De bedragen waren achtereenvolgens € 17.398,- in 2010, € 8.232,- in 2011, € 15.080,- in 2012, € 13.369,73 in 2013 en € 11.574,50 in 2014. Deze donaties kwamen in 2014 via lijfrente schenkingen (€ 4.000,-), incasso opdrachten (€ 2.600,-), acceptgirokaarten (€ 1.900,-) en incidentele giften (€ 3.075,-). Voor alle vier categorieën iets lagere bedragen dan vorig jaar.

Er zijn ook bedragen gestort voor twee specifieke projecten: Bella vrouwen in Mali (Zonta Club Arnhem Area) en het onderzoekproject Boîtes Solaires, en die bedragen zijn vervolgens ook in Mali uitgegeven. Het Project Togo-Tilé heeft ook een forse financiële bijdrage ontvangen van de initiatiefnemers van dit project. De verkoop van materialen, met name CooKits, komt dit jaar uit op € 232, -, na een record verkoop in 2013 ondermeer vanwege levering aan Solar Cooking Nederland.

Uitgaven voor projecten
De uitgaven voor projecten waren in 2013 met een totaal bedrag van ongeveer € 54.500,00 behoorlijk hoog, maar waren in 2014 ook substantieel met ongeveer € 49.000,00. Het ging om de laatste fase van project Tiby-B, de ADRIM-2 en AMAFH-2 projecten, de training van de Bella vrouwen en het nieuwe Togo-Tilé project in Mali, de afbouw van twee kleine projecten in Burkina Faso, het vervolg van het Ndondol project in Senegal en steun aan Tchad-Solaire voor zonnekook infrastructuur in vluchtelingenkampen. Het omrollen van een grote hoeveelheid aluminimumfolie (kosten € 1.815,00) is ook onder projectkosten gerekend.

Tabel 1. Realisatie inkomsten en uitgaven van KoZon projecten in 2013 en 2014 (in €)

Inkomsten			
		2013	**2014**
Donaties van particulieren		13.369,73	11.574,50
Idem voor Tchad Solaire		3.000,00	3.000,00
Donaties van organisaties voor grote projecten		57.450,00	12.000,00
Bijdragen aan specifieke projecten (Togo-Tilé, Boîtes Solaire, Bella)		-	4.313,13
Verkoop materialen		1.007,00	232,00
Rente op spaarrekening		1.259,88	1.039,74
Totale inkomsten		**76.086,61**	**32.159,37**
Uitgaven			
Projecten in Burkina Faso	1)	4.410,50	447,00
Projecten in Mali (Tiby/ADRIM/AMAFH/Bella)	1)	41.660,95	29.857,24
Project Togo-Tilé in Mali	1)	-	6.886,00
Project in Niger	1)	362,14	-
Projecten in Senegal (S1-3)	1)	8.077,00	4.776,92
Project Tsjaad	1)	-	3.860,00
Onderzoek project (Boîtes Solaires)	1)	-	1.461,98
Missies niet ten laste van (één) project	1)	544,09	70,00
Productie materialen (omrollen)	1)	-	1.815,00
Nieuwsbrieven	2)	933,95	757,16
Voorlichtingsmateriaal	2)	786,50	-
Website	2)	88,74	89,54
Opslag/transport/verzending	2)	645,09	-
Fin. administratie, incl. bankkosten	2)	146,31	552,87
Jaarverslag en secretariaat, incl. verzendkosten	2)	240,24	262,10
Declaraties (bestuur, adviseurs)	2)	141,30	38,65
Symposium t.g.v. 15-jarig bestaan 2013	3)	2.955,99	-
Overboeking donatie Tchad-Solaire (2013 2x)	4)	6.000,00	3.000,00
Totale uitgaven		**66.992,80**	**53.874,46**
Direct besteed aan projecten (1 / 1+2)		94,9 %	96.7%
Kosten uitvoering (2) als % totale kosten (1+2)		5,1 %	3.3%
Totale inkomsten minus uitgaven		**9.093,81**	**- 21.715,09**
Saldo bankrekeningen begin van jaar		99.958,05	109.051,86
Saldo bankrekeningen eind van jaar + cash		109.051,86	87.336,77

Voetnoot: 1) directe bestedingen voor projecten; 2) indirecte, administratieve uitgaven;
3) éénmalige uitgaven voor symposium t.g.v. 15-jarig bestaan; 4) transfer betalingen (in 2013 ook voor 2012).

De kosten van uitvoering waren erg laag, afgezien van sterk verhoogde bankkosten, inclusief de aankoop (ter waarde van € 297,66) van een nieuw programma voor incasso's (IBANC). Het percentage van de kosten dat direct besteed werd aan projecten is dit jaar met 96,7 % zeer hoog. Andersom gerekend bedroegen de kosten van uitvoering slechts 3,3 % van de totale kosten.

De balanssituatie en het vermogen

Tabel 2 geeft een overzicht van de balanssituaties op 1 januari en 31 december 2014. De totale inkomsten minus uitgaven bedroegen - € 21.715,09, hetgeen gelijk is aan de afname van de saldi op de rekeningen (en een klein bedrag in kas), zoals aangegeven in Tabel 2. Net als in de balans per 1 januari 2014 zijn ook op 31 december 2014 weer grote bedragen opgenomen aan de crediteuren kant van de balans omdat ze al eerder ontvangen zijn en de projecten waarvoor ze bestemd zijn, nog niet afgerond zijn. Na een lichte daling in 2012 en een meer substantiële daling van € 9.000,00 in 2013 is het eigen vermogen in 2014 wederom afgenomen met ongeveer € 7.000,00 tot € 25.612,-.

Tabel 2. Balans situaties van reguliere projecten aan begin en einde van 2014. **(in €)**

Activa		**Passiva**	
Balans per 01-01-2014			
Saldo bestuur-rekening	12.821,98	Vermogen	32.481,86
Saldo spaarrekening	96.209,88	Nog bestemd voor project Tiby-B	18.250,00
Cash	20,00	Bestemd voor Ndondol-2	57.450,00
		Restant verplichtingen 3 projecten	870,00
Totaal saldo	109.051,86	Vermogen	109.051,86
Balans per 31-12-2014			
Saldo bestuur-rekening	6.522,10	Vermogen	25.612,54
Saldo spaarrekening	80.749,62	Bestemd voor project Ndondol-2	52.673,08
Cash	65,05	Bestemd voorproject Togo-Tilé	7.926,00
		Restant verplichting ADRIM-2	916,00
		Restant verplichting Bella	209,15
Totaal saldo	87.336,77	Vermogen en crediteuren	87.336,77

Op 11 maart 2015 heeft de kascontrolecommissie de boeken gecontroleerd. Op basis van de verstrekte informatie heeft de commissie voorgesteld de penningmeester over het jaar 2014 decharge te verlenen.

KoZon is door de belastingdienst erkend als een Algemeen Nut Beogende Instelling (ANBI)

Sponsors

Ook in 2014 kon KoZon weer rekenen op de steun van veel donateurs en sponsors. Wij willen iedereen dan ook graag bedanken voor die onmisbare steun.

Niet alle sponsors en donateurs willen met naam genoemd worden. Daarom beperken we ons tot de onderstaande donaties:
De **Zonta Club Arnhem Area** heeft in 2014 ook de vervolgtraining van de Bellavrouwen volledig gefinancierd.
De **Rotary Club Wageningen** heeft haar deel van de opbrengst van 'Rotary on Wheels' beschikbaar gesteld voor de bouw van de werkplaats voor het project Togo-Tilé.
De **initiatiefnemers van het project Togo-Tilé** hebben een zeer belangrijke financiële bijdrage geleverd voor de start van het project.
Henk en Marjan Blok hebben het experiment met de solar boxen (Boîtes Solaires) bij het project Togo-Tilé volledig gefinancierd.

Behalve directe financiële steun voor de bovenstaande projecten ontving KoZon ook bijdragen in natura of indirecte financiële steun:

Schenkingen van aluminiumfolie
De schenkingen van aluminiumfolie vormen een essentiële bijdrage aan de introductie en verspreiding van het geïntegreerde zonnekoken in de vluchtelingenkampen en in de projectlanden. Zonder deze folie geen CooKits.
Daarom verdienen drie sponsors hier een bijzondere vermelding:
Rockwool B.V., Roermond
Saint-Gobain Isover Benelux B.V., Vianen
Vaassen Flexibel Packaging, Vaassen

Overige sponsors in 2014

- Bongers Verhuizingen B.V.: gratis opslag CooKits, plastic zakken, aluminium folie.
- Papyrolux Converters B.V., Elburg: tijdelijke opslag aluminiumfolie.
- Drukkerij Van Eck en Oosterink, Dodewaard: 50% korting op de drukkosten van de Nieuwsbrieven.
- Notariskantoor Smit en Moormann, Wageningen: gratis opmaken van schenkingsaktes.
- Gijssen Communicatie, Ede: gratis ontwikkelen en onderhouden van de website en de vormgeving van de folders en jaarverslag.

Sponsorwerving, voorlichting en PR

Rotary on Wheels, Wageningen
Op 13 april 2014 was KoZon aanwezig bij 'Rotary on Wheels' in Wageningen. De Rotary Club Wageningen had een deel van de opbrengst van die rally bestemd voor KoZon. Omdat de zon 's morgens scheen hebben we geprobeerd een kruidkoek, te bakken en rijst te koken. Helaas. Dikke wolken schoven regelmatig voor de zon, waardoor de temperatuur in de pan niet boven de 60% kwam. Maar we hebben wel erg leuke contacten kunnen leggen. En we waren zeer verrast dat we enige tijd later een cheque van 2.000 Euro mochten ontvangen. Dat geld is besteed aan de bouw van de werkplaats van Togo-Tilé in Mali. Daarvoor dank aan de Rotary Club Wageningen en alle deelnemers aan 'Rotary on Wheels'!

KoZon bij de 'Sustainable Energy Week Europe'
Dinsdag 24 juni jl. organiseerde de Vereniging voor Zonnekrachtcentrales (VZKC) in samenwerking met het Oranje Nassau College in Zoetermeer een informatiedag in het kader van de 'Sustainable Energy Week Europe', een initiatief van de Europese Commissie. Luc Gijssen, voorzitter van KoZon, gaf een korte presentatie over geïntegreerd zonnekoken. Daarna volgde een levendige discussie met de deelnemers aan de informatiedag. 's Middags werden de Solar Cookers uitgeprobeerd. Wilma Goppel, projectcoördinator en bestuurslid van KoZon, kookte een aantal eieren in de CooKit (zonder water). Ze waren precies goed en enkele bezoekers hebben ze dan ook met smaak opgegeten.

Demonstratie zonnekoken in Zoetermeer.

Website KoZon
Onze website wordt zeer goed bezocht en dat leidde vaak tot waardevolle contacten. Via onze website houden we u op de hoogte van onze projecten en de ontwikkelingen rond zonnekoken. In 2014 is ook het Franstalige deel gerealiseerd.

Nieuwsbrieven
In juni en december 2014 hebben we weer onze gebruikelijke nieuwsbrieven verzonden per post en per e-mail. Uit de reacties begrijpen we dat onze sponsors en donateurs het op prijs stellen op deze manier geïnformeerd te worden over de ontwikkelingen en resultaten van onze projecten. Het aantal mensen dat aangeeft de nieuwsbrief in digitale vorm te willen ontvangen groeit langzaam.

Bestuur, comité van aanbeveling, adviseurs en ambassadeurs in 2014

Bestuur

L.A.M. Gijssen-Boerebach (Lucretia)	Voorzitter
Ir. F. Hagedoorn (Frank)	Secretaris
Dr. Ir. J. de Graaff (Jan)	Penningmeester
Drs. W. Goppel (Wilma)	Projectcoördinatie
Dr. F.W.T. Penning de Vries (Frits)	Projectcoördinatie
Ir. C.A.A. Butijn (Carja)	Projectcoördinatie
Ir. P. Sluimer (Piet)	Materiaalcoördinatie

Comité van Aanbeveling

Drs. J. Bos	Oud-ambassadeur Soedan en Ethiopië
Prof. Dr. Ir. L. O. Fresco	Voorzitter Raad van Bestuur Wageningen Universiteit en Research Centrum (WUR)
Jan Pronk	
Prof. Dr. Ir. R. Rabbinge	Emeritus Universiteitshoogleraar Wageningen Universiteit en Research Centrum, CGIAR Science Council
Dr. Jan C. Terlouw	Oud-politicus

Adviseurs

Ir. W.A. Jongbloed (Wietske)	Inhoudelijke expertise, projectexpertise en internationaal netwerk
Dr. Ir. D. Rijks (Derk)	Algemeen adviseur en projectleider van de projecten voor vluchtelingen uit Darfoer in Tsjaad
Drs. R.F. van de Weg (Roel)	oud-voorzitter KoZon
Ir. B.J.A. van der Pouw (Ben)	oud-secretaris KoZon

Ambassadeurs

Drs. G. van Lynden (Godert)	Op persoonlijke titel (medewerker ISRIC – World Soil Information, Wageningen)
Ir. S. van Opstal (Sander)	Op persoonlijke titel (medewerker Ministerie van Economische Zaken, Den Haag)

Kascommissie 2014

Ir. J. Schouls, Wageningen
Ir. F.C.T. Guiking, Wageningen

Stichting KoZon (afkorting voor Koken met de Zon als warmtebron) wil het gebruik van brandhout in droge en semi-droge gebieden in Afrika zoveel mogelijk terugdringen en de taken van de vrouw verlichten. KoZon zet in op het maximale gebruik van zonnewarmte, tegen de laagst mogelijke kosten.

Stichting KoZon
Ribeslaan 5
6706 CG Wageningen

Tel. (0317) 46 05 74
E-mail: info@kozon.org
Internet: www.kozon.org

K.v.K. Arnhem – Handelsregister 09099641
Bank: NL 57 ABNA 040 48 11 671

www.kozon.org